

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

**Teri – Bo‘yashning chidamliligi sinovlari - Rangning suvdan dog‘lar paydo bo‘lishiga
chidamliligi**

Rasmiy nashr

NATIONAL STANDARD OF UZBEKISTAN

Leather — Tests for colour fastness — Colour fastness to water spotting

Official edition

**Ushbu standartni O‘zbekiston Respublikasi hududida rasmiy chop etish mutloq
huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishli**

O'ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

**Teri – Bo'yashning chidamliligi sinovlari - Rangning suvdan dog'lar paydo bo'lishiga
chidamliligi**

Rasmiy nashr

(ISO 15700:1998, IDT)

O'ZBEKISTON STANDARTLAR INSTITUTI

Toshkent

SO‘Z BOSHI

1. O‘zbekiston standartlar instituti tomonidan ISHLAB CHIQILDI VA TASDIQLASHGA TAQDIM ETILDI.

2. O‘zbekiston standartlar institutining 2024 yil 15-iyuldagi 37/XSt-sonli buyrug‘i bilan TASDIQLANDI.

3. Ushbu standart ISO 15700:1998 “Leather — Tests for colour fastness — Colour fastness to water spotting” standartiga aynan o‘xshash

4. DASTLABKI JORIY ETILISHI

Ushbu standartni va unga bo‘lgan o‘zgartishlarni O‘zbekiston hududida joriy etish haqidagi axborot O‘zbekiston texnik jihatdan tartibga solish agentligi tomonidan nashr etiladigan ko‘rsatkichda chop etiladi. Ushbu standartni qayta ko‘rib chiqish yoki bekor qilish haqidagi muvofiq axborot O‘zbekiston texnik jihatdan tartibga solish agentligi tomonidan nashr etiladigan axborot ko‘rsatkichida chop etiladi.

Ushbu standartni O‘zbekiston hududida rasmiy chop etish mutloq huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishli

Muqaddima

ISO (Xalqaro standartlashtirish tashkiloti) - milliy standartlar organlarining (ISO a'zolari) butun dunyo federatsiyasi. Xalqaro standartlarni tayyorlash bo'yicha ishlar odatda ISO texnik qo'mitalari orqali amalga oshiriladi. Texnik qo'mita tashkil etilgan mavzudan manfaatdor bo'lgan har bir a'zo organ ushbu qo'mitada vakillik qilish huquqiga ega. Ishda ISO bilan hamkorlikda xalqaro tashkilotlar, davlat va nodavlat tashkilotlar ham ishtirok etmoqda. ISO xalqaro elektrotexnika komissiyasi (IEC) bilan elektrotexnika standartlashtirishning barcha masalalarida yaqindan hamkorlik qiladi.

Texnik qo'mitalarning asosiy vazifasi xalqaro standartlarni tayyorlashdir. Texnik qo'mitalar tomonidan qabul qilingan Xalqaro standartlar loyihalari ovoz berish uchun a'zo organlarga yuboriladi. Xalqaro standart sifatida e'lon qilish ovoz beruvchi a'zo organlarning kamida 75% tomonidan ma'qullanishi kerak.

ISO 15700 xalqaro standarti Xalqaro charm texnologlari va kimyogarlari jamiyatlari ittifoqining (IUF komissiyasi, IULTCS) Chidamlilik sinovlari komissiyasi tomonidan tayyorlangan. U J. Soc, Leather Tech, Chem., 59, p, 99 (1975) da nashr etilgan IUF 420 ga asoslangan va 1975 yilda IULTCSning rasmiy usulini e'lon qilgan.

Ushbu xalqaro standartning A ilovasi faqat ma'lumot uchun mo'ljallangan.

O'ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

Teri – Bo'yashning chidamliligi sinovlari - Rangning suvdan dog'lar paydo bo'lishiga chidamliligi

Кожа — Тесты на устойчивость окраски — Устойчивость окраски к образованию пятен от воды

Leather — Tests for colour fastness — Colour fastness to water spotting

Amalga kiritish sanasi 15.09.2024 y.

1 Qo'llash doirasi

Ushbu xalqaro standart barcha turdagi teriga suv bilan dog'lanish natijasida yuzaga keladigan ta'sirni baholash usulini belgilaydi.

Usul jismoniy ko'rinishdagi o'zgarishlarni va terining rangi o'zgarishini baholash uchun javob beradi.

2 Standartlarga havolalar

Quyidagi standartlar ushbu matndagi havolalar orqali ushbu Xalqaro standart qoidalarini tashkil etuvchi qoidalarni o'z ichiga oladi. Nashr qilingan paytda ko'rsatilgan nashrlar haqiqiy edi. Barcha standartlar qayta ko'rib chiqilishi kerak va ushbu Xalqaro standartga asoslangan shartnomalar taraflari quyida ko'rsatilgan standartlarning eng so'nggi nashrlarini qo'llash imkoniyatini tekshirishga da'vat etiladi. IEC va ISO a'zolari amaldagi xalqaro standartlar registrilarini yuritadilar.

ISO 105-A01: 1994, To'qimachilik - Rangning chidamliligi sinovlari - A01 qismi: Sinovning umumiy tamoyillari.

ISO 105-A02: 1993, To'qimachilik - Rangning chidamliligi sinovlari - A02 qismi: Rang o'zgarishini baholash uchun kulrang shkala.

ISO 105-A05: 1996, To'qimachilik - Rangning chidamliligi sinovlari - A05 qismi: Kulrang shkala reytingini aniqlash uchun rang o'zgarishini instrumental baholash.

ISO 3696:1987 Analitik laboratoriyada foydalanish uchun suv - Spetsifikatsiya va sinov usullari.

3 Prinsip

Teri ustidagi alohida joylarga ikki tomchi distillangan suv qo'yiladi. 30 daqiqadan so'ng, tomchilardan biridagi ortiqcha suv filtr qog'ozi bilan chiqariladi va har qanday fizik ta'sir kuzatiladi. Boshqa tomchi bir kechada bug'lanishiga ruxsat beriladi va terining rangi o'zgarishi standart kulrang shkala bilan baholanadi.

Patentli teri va boshqa plastik qoplamali terilar suv o'tkazmaydigan bo'lgani uchun, suv dog'i terining ichki yuzasiga joylashtiriladigan muqobil protsedura talab qilinadi.

Rangning mustahkamligini tekshirishning umumiy tamoyillari to'qimachilik substratlari va teri o'rtasidagi farqlarni hisobga olgan holda ISO 105-A01da tavsiflanganlarga mos keladi.

4 Jihozlar va materiallar

Oddiy laboratoriya apparatlari va

4.1 Pipetka, taxminan 0,15 ml suv tomchilarini yuborish uchun

4.2 Suv, ISO 3696da belgilangan 3-darajali.

4.3 Rang o'zgarishini baholash uchun kulrang shkala, ISO 105-A02 ga muvofiq.

Izoh Agar ISO 105-A05 ga muvofiq rang o'zgarishini o'lchash uchun mos instrumental tizim mavjud bo'lsa, bu vizual baholash usuli o'rniga ishlatilishi mumkin.

5 Sinov namunasi

Eng kamida 100 mm x 50 mm o'lchamdagi charm namunasini oling, bu sinov uchun mavjud bo'lgan teri bo'lagining vakili.

6 Jarayon (laklangan terilar uchun 7-bandga qarang)

6.1 Namunani sinovdan o'tkaziladigan sirt eng yuqori bo'lgan tekis yuzaga qo'ying. Odatda bu charmdan ishlab chiqariladigan charm buyumlarning tashqi tomoniga mos keladigan tomon bo'ladi.

6.2 Pipetka (4.1) yordamida namuna yuzasiga bir-biridan taxminan 50 mm masofada ikki tomchi (har biri taxminan 0,15 ml) suv (4.2) qo'ying.

6.3 30 daqiqadan so'ng filtr qog'ozi bilan muloyimlik bilan artib, qoldiq suvni (agar mavjud bo'lsa) bir joydan olib tashlang va suvning teriga ta'sir qilgan har qanday jismoniy ta'siriga e'tibor bering.

Izoh 2 Kuzatilishi mumkin bo'lgan jismoniy ta'sirlar shishish va yorqinlikni yo'qotishni o'z ichiga oladi. Bularni aniqlash uchun terini har tomondan kuzatish kerak bo'lishi mumkin.

Quyidagi atamalardan birini ishlatib, ta'sirning jiddiyligini tavsiflang: engil, o'rtacha yoki og'ir.

6.4 Namuna 16 soat turishiga ruxsat bergandan so'ng, ISO 105-A02 ga muvofiq vizual yoki ISO 105-A05 ga muvofiq instrumental ravishda namunaning o'sha qismining rangi o'zgarishiga mos keladigan kulrang shkala reytingini baholang. ikkinchi tomchi bilan aniqlangan.

Rang o'zgarishining doimiyligini baholash uchun, quyida tavsiflanganidek, teri yuzasiga engil qo'lda ishlov berishni o'tkazing va yana kulrang shkala yordamida rang o'zgarishini baholang. (Terni odatda oxirgi foydalanuvchi tomonidan ushbu turdagi teriga qo'llaniladigan qo'lda ishlov berish turiga bog'lang. Misol uchun, poyabzal ustki terilarini shaffof mumli poyafzal bo'yog'i bilan, qoziq qoplamasi, qo'lqop va kiyim terilarini engil surting va zamsh terilarini engil surting.)

7 Laklangan terilar va boshqa plastik qoplamali charmlar

Izoh 3 Foydalanish vaqtida bunday terilarni orqa tomondan namlash, tugatish ostida halqa shaklidagi izlar yoki yamoqlarni keltirib chiqarishi mumkin. Biroq, ushbu xalqaro standartda bo'lgani kabi, terining tayyor tomoniga suv qo'llash orqali bunday effektlar hosil bo'lmaydi, chunki patentlangan charm qoplamalar suv o'tkazmaydi. Shuning uchun bu turdagi teri uchun muqobil protsedura talab qilinadi.

Namuna ichki yuzasini namlash orqali patentlangan teri va boshqa plastik qoplamali terilarning suvga chidamliligini tekshiring. Kichkina joyni distillangan suv bilan namlang va agar kerak bo'lsa, masalan, spatula bilan suvga ishqalab, namlashga yordam bering. Suv tayyor tomonga o'tguncha yoki sezilarli shish paydo bo'lguncha qo'shishni davom eting. Bu sodir bo'lgach, 30 daqiqa kuting va 6.3-banddagi kabi teriga ta'sirini baholang.

8 Kiyinish ta'siri

Muayyan holatlarda, namunani taqlid qilingan eskirishga duchor bo'lganidan keyin sinab ko'rish foydali bo'lishi mumkin. Misol uchun, teri bo'laklari suvga chidamliligini tekshirishdan oldin mos mashinada takroriy egiluvchan ishlov berishdan o'tkazilishi mumkin.

9 Sinov hisoboti

Sinov hisobotida quyidagi ma'lumotlar bo'lishi kerak:

- ushbu xalqaro standartga havola;
- tekshirilayotgan charm turining tavsifi;
- terining qaysi yuzasi sinovdan o'tganligi haqida ko'rsatma;
- suvning teriga jismoniy ta'siri va har bir ta'sirning jiddiyligi (6.3-bandga qarang);

- e) qo'l bilan ishlov berishdan oldin va keyin namunaning rangi o'zgarishi uchun qo'llaniladigan
- f) baholash usuli va namuna rangining o'zgarishi uchun olingan kulrang shkala reytingi, agar mavjud bo'lsa, simulyatsiya qilingan eskirishdan oldin va keyin (agar mavjud bo'lsa, 8-bandga qarang);
- g) belgilangan tartibdan chetga chiqishlar tafsilotlari;
- h) sinov sanasi.

A ilova
(ma'lumot)

Bibliografiya

- [1] Ushbu testning rivojlanishi J. Soc da tasvirlangan. Charm savdolari kimyosi, 45, bet. 51 (1961).
- [2] IUF 120, Teri rangining mustahkamligini tekshirishning umumiy tamoyillari

Bibliografik ma’lumotlar

SUT 59.140.30